

СТАНОВИЩЕ

От доц. Милена Милкова Лазарова-Пеева, доктор

Относно дисертационен труд на тема:

**„ВЛИЯНИЕ НА ЗАНИМАНИЯТА ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И
СПОРТ ВЪРХУ ФИЗИЧЕСКАТА ДЕЕСПОСОБНОСТ НА ДЕЦА СЪС
СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ“**

Разработен от Первин Демирджи

**За присъждане на образователна и научна степен „Доктор“,
професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма
„Теория и методология на спортната наука“**

Научен ръководител: проф. Росица Църрова, доктор

Темата на научното изследване, разработена от докторантката Первин Демирджи, е актуална и особено важна с оглед приобщаване на децата със различни дефицити, посредством физическа активност и специално подбрани адаптивни спортове – гаранция за тяхното успешно реализиране. Като нов подход при работа с деца със специални образователни потребности е представено т.нар. „включващо“ обучение, съчетаващо съвместна дейност с два типа подрастващи – такива без и с увреждания, по примера на някои училища от Р.Турция.

Дисертационния труд е класически структуриран чрез въведение; постановка на проблема; цел, задачи и методика на изследването; анализ на резултатите; изводи и препоръки; литература и приложения.

Общият обем на научната разработка е 152 печатни страници, богато онагледени с 30 таблици и 41 цветни фигури от различен тип. В приложение е поместен таблично списък на началните училища, в които е проведено анкетно проучване.

Представената библиографска справка съдържа 126 литературни източника на кирилица и латиница, а от имената на авторите и годините на публикациите личи стремеж към проследяване на проблематиката в ретроспективен и съвременен план. Това подчертава задълбоченото и професионално отношение на автора и научният ѝ

ръководител при залагане основите за провеждане на изследванията и анализите в доктората.

Първата глава „Постановка на проблема“ е разработена и анализирана компетентно в пет раздела, позовавайки се на значителен брой утвърдени специалисти и актуални източници. Представени са особеностите в развитието на детския организъм, а така също и на физическото възпитание и спорта в началния етап на основната образователна степен. Докторантката разглежда в дълбочина адаптираната физическа активност и спорт като фактор за социална адаптация на деца със специални образователни потребности. Като съществен принос на дисертационния труд в тази глава отчитам разкриване спецификата на приобщаващото образование.

В края на раздела добре е формулирана хипотезата, която се основава на очакването, че чрез средствата на физическото възпитание и спорта в рамките на „Включващото“ обучение за деца със специални образователни потребности ще се усъвършенства учебния процес в началните училища и благоприятно ще се повлияе върху физическата дееспособност на същите.

Във втора глава на дисертационния труд коректно и ясно са формулирани целта на изследването, методическата последователност и организацията на спортно-педагогическия експеримент. Адекватно на поставената цел кореспондират седемте научно-изследователски задачи. Оптимално е подбрана и тестова батерия от 11 показателя, 8 от които за физическа дееспособност и 3 за физическо развитие.

Изследването е проведено през 2016/2019г. в няколко начални училища в Р.Турция с 11-14 годишни ученици. Общият брой на обхванатите деца е 67, разпределени на групи, според пола и здравословното им състояние. Децата със специални потребности се обучават заедно с тези без специфични нужди под формата на т.нар. приобщаващо обучение.

В трета глава „Анализ на резултатите“ са установени проблемите на физическото възпитание и приобщаващото обучение на децата с увреждания, на базата на проведено анкетно допитване до 99 учители по физическо възпитание от 22 начални училища на област Карс (Турция).

Направен е сравнителен анализ на разликите във физическата дееспособност на учениците разделени по пол, без и със специални потребности в началото и в края на експеримента. Принос за практиката са изготвените оценки и оптимизационни модели на физическата дееспособност при учениците с различни дефицити.

Следват „Изводи и препоръки“, които обективно произтичат от проведените проучвания и експерименти, даващи отговор на формулираната работна хипотеза.

Докторантката е публикувала общо 6 свои публикации от международни научни и специализирани списания. Две от разработките са самостоятелни, а четири са в съавторство.

В дисертационния труд са допуснати някои незначителни грешки, които в никакъв случай не намаляват неговите достойнства. Откриват се някои неточности от техническо естество:

- ✓ Би било добре всички приложени в научната разработка фигури и таблици да бъдат номерирани, включително тези на 43стр. и 152стр. в приложението;
- ✓ На две места в описаната литература, на 148стр. и 150стр. под номера 110 и 122 не е упоменат литературният източник;
- ✓ В подобен вид научни разработки при провеждане на анкети с по-голям брой и различни по вид въпроси, за по-доброто възприемане от читателя е добре да бъдат включени като приложение и самите анкетни карти.

По отношение на структура, съдържание и методологична последователност на изложение, представеният ми за изготвяне на становище дисертационния труд отговаря на утвърдените изисквания за подобен род научни разработки и не са установени никакви нарушения от формален или друг характер. Работата на Первин Демирджи има науко-приложно значение и допринася за обогатяване на методиката на обучение по адаптирано физическо възпитание и спорт при деца с различни дефицити.

Въз основа на гореизложеното имам основание да предложа на Уважаемото научно жури при НСА „Васил Левски“ да оцени положително достойнствата и приносите на завършеното научно изследване и да присъди на Первин Демирджи образователната и научна степен „Доктор“, в професионалното направление 7.6. Спорт, докторска програма: „Теория и методология на спортната наука“.

02.06.2019г.
Гр. София

Изготвил становището:
/доц. Милена Лазарова-Пеева, доктор/